

Encl.: دارد : پیوست : No.: شماره: ۲۱۰/۴/۲۳۶۷۵ Date: ۱۴۰۴/۶/۲۵ تاریخ:

به نام خدا

شرکت محترم حمل و نقل بین المللی عضو و غیرعضو

موضوع: قوانین و سیاست های حوزه مواد افیونی و روانگردان در کشور اتریش

با احترام

طبق اعلام مدیرکل محترم دفتر ترانزیت و حمل و نقل بین المللی سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای طی نامه شماره ۹۴۷۰۲/۷۴/۳ مورخ ۱۴۰۴/۶/۲۲ نمایندگی وزارت امور خارجه کشورمان در اتریش، گزارشی با موضوع «قوانین و سیاست های حوزه مواد افیونی و روانگردان در اتریش و وضعیت قانونی سازی CBD» تهیه کرده اند که مفاد کامل آن طی ۶ صفحه جهت آگاهی، توجه و بهره برداری لازم حضورتان ارسال می گردد.

باتشکر

افسانه فخری

دبیر

نماینده‌گی جمهوری اسلامی ایران نزد سازمان‌های بین‌المللی در وین

دفتر مواد مخدر و جرم سازمان ملل

قوانین و سیاست‌های حوزه مواد افیونی و روان‌گردان در اتریش و وضعیت قانونی‌سازی CBD

موضوع فعالیت‌های غیرقانونی حوزه مواد افیونی و روان‌گردان و واکنش‌های علمی و متناسب به آن، یکی از چالش‌های مهم در سیاست‌گذاری اجتماعی و سلامت عمومی کشورها به‌شمار می‌رود. کشور اتریش در جایگاه یکی از اعضای اتحادیه اروپا، سیاستی متوازن میان کنترل قانونی و رویکردهای درمان‌محور نسبت به فعالیت‌های حوزه مواد اتخاذ کرده است. این گزارش به بررسی چارچوب قانونی مواد مخدر و روان‌گردان در اتریش، روند جرم‌زدایی از مصرف مواد، و وضعیت قانونی ماده CBD می‌پردازد.

قانون اصلی مربوط به کنترل مواد مخدر در اتریش با نام *Suchtmittelgesetz (SMG)* شناخته می‌شود. این قانون، مواد مخدر را در سه دسته طبقه‌بندی می‌کند:

- مواد اعتیادآور (مانند هروئین، کوکائین)
- مواد روان‌گردان (مانند LSD و اکستازی)
- مواد نوروان‌پویا (NPSs) و فرآورده‌ها و اجزای گیاه شاهدانه (Cannabis) شامل THC و CBD

قانون SMG فعالیت‌هایی چون تولید، توزیع، واردات، نگهداری و مصرف مواد مخدر را در صورت نداشتن مجوز ممنوع کرده و برای هر یک از این موارد مجازات‌هایی در نظر گرفته است.

اتریش رویکردی متعادل و روزآمد - ولی نه سنت‌شکن - در زمینه سیاست‌های مواد مخدر اتخاذ کرده است. از یک‌سو برخورد سختگیرانه با قاچاقچیان، و از سوی دیگر واکنش‌های درمان‌محور و جرم‌زدایی مصرف شخصی و همراه‌داشتن مقادیر اندک برای افراد دچار بدمصرفی مواد. افزون‌براین، اتریش سیاست قانونی‌سازی CBD در عین ممنوعیت THC را نیز اجرایی کرده است.

پیش‌گفتار:

موضوع فعالیت‌های غیرقانونی حوزه مواد افیونی و روانگردان و واکنش‌های علمی و متناسب به آن، یکی از چالش‌های مهم در سیاست‌گذاری اجتماعی و بهداشت عمومی کشورها به‌شمار می‌رود. کشور اتریش در جایگاه یکی از اعضای اتحادیه اروپا، سیاستی متوازن میان کنترل قانونی و رویکردهای درمان‌محور در حوزه مواد اتخاذ کرده است. این گزارش به بررسی چارچوب قانونی مواد افیونی در اتریش، روند جرم‌زدایی از مصرف شخصی مواد و مقادیر اندک، همچنین وضعیت قانونی ماده‌های موثره شاهدانه یعنی کانابیدیول (CBD) و تتراهیدروکانابینول (THC) می‌پردازد.

قانون اصلی مربوط به کنترل مواد افیونی در اتریش تحت عنوان Suchtmittelgesetz (SMG) شناخته می‌شود. این قانون، مواد را در سه گروه دسته‌بندی می‌کند:

- مواد اعتیادآور (مانند هروئین، کوکائین)
- مواد روانگردان (مانند LSD و اکستازی)
- مواد نوروان‌پویا (NPSs) و فرآورده گیاه شاهدانه (Cannabis)، شامل THC و CBD

۱. کلیات و چارچوب حقوقی

قانون SMG چارچوب حقوقی اصلی مقابله با مصرف و قاچاق مواد افیونی در اتریش است. مطابق این قانون، هرگونه «فعالیت غیرقانونی مرتبط با مواد» (از جمله خرید، فروش، تولید، حمل، واردات و صادرات) جرم تلقی می‌شود، مگر در موارد خاص مانند کاربرد پزشکی و با مجوز.

بر خلاف برخی باورهای رایج، در اتریش هیچ‌گونه مصرف قانونی مواد افیونی در مقادیر کم وجود ندارد. قانون SMG با شدت با تولید و قاچاق گسترده برخورد می‌کند اما در برخورد با بدمصرفان یا مصرف مقادیر اندک، رویکردی متمرکز بر درمان و جرم‌زدایی (Decriminalization) اتخاذ کرده است.

برای نمونه ماده ۲۷ SMG پیرامون کاربرد و نگهداری غیرقانونی مواد بیان می‌کند که مصرف‌کنندگان و خرده‌فروشان بسته به شرایط، مجازات‌هایی به شرح خواهند داشت:

- حداکثر یک سال حبس یا جریمه نقدی؛
- اگر مصرف صرفاً برای استفاده شخصی باشد: کاهش مجازات به حداکثر شش ماه زندان یا جریمه؛
- توزیع در مکان‌های عمومی یا وسایل حمل و نقل عمومی: تا ۲ سال زندان؛
- ارائه مواد به افراد زیر ۱۸ سال یا در قالب گروهی سازمان‌یافته: تا ۳ سال حبس.

نکته کلیدی این است که در صورت اثبات اعتیاد فرد و اینکه مواد برای استفاده شخصی بوده، مجازات می‌تواند به شکل قابل توجهی کاهش یابد و جنبه کیفری آن از میان برود.

شایان یادآوری است که اتریش میان مصرف شخصی مواد و توزیع یا قاچاق تفاوت قائل است. مجازات‌های پیرامون مصرف معمولاً خفیف‌تر و متمرکز بر درمان هستند، در حالی که توزیع و قاچاق با مجازات‌های سنگین از جمله زندان روبه‌رو می‌شوند.

در موارد خاص، دولت اتریش می‌تواند افرادی را که خارج از مرزهایش جرایم مرتبط با مواد مرتکب شده‌اند را نیز تحت پیگرد قرار دهد، به‌ویژه مجرمانی که:

- واردات مواد به اتریش حتی از راه دور انجام داده‌اند؛
- فعالیت در شبکه‌های مواد افیونی و روان‌گردان که بر منافع اتریش تأثیر می‌گذارند.

در چنین مواردی، امکان استرداد بین‌المللی و برگزاری دادرسی در وین وجود دارد.

۲. رویکرد جرم‌زدایی از مصرف مواد (Decriminalization)

۲-۱. جرم‌زدایی عملی (De Facto Decriminalization)

اگرچه قانون SMG مصرف مواد افیونی را جرم‌انگاری می‌کند، اما در اجرای این قانون، نوعی جرم‌زدایی عملی انجام شده است. مقامات قضایی در مواجهه با موارد مصرف شخصی، به‌ویژه زمانی که فرد به دنبال درمان باشد، امکان تعلیق تعقیب کیفری و ارجاع به مشاوره درمانی را دارند.

۲-۲. کاربست رویکرد درمان‌محور

در مواردی که فرد برای نخستین‌بار با مقادیر کمی از مواد بازداشت شود، معمولاً با شرکت در برنامه‌های کاهش آسیب یا مشاوره روان‌درمانی از تعقیب قضایی معاف می‌شود. این رویکرد، بخشی از سیاست کلان اتریش برای کاهش آسیب‌های اجتماعی و بهداشتی ناشی از اعتیاد است.

۳. وضعیت قانونی CBD در اتریش

۳-۱. بررسی تطبیقی CBD و THC

CBD یا کانابیدیول یکی از اجزای گیاه شاهدانه است که برخلاف THC خاصیت روان‌گردانی ندارد. در سال‌های اخیر، کالاهای کانابیدیول-پایه به‌عنوان داروهای مکمل، لوازم آرایشی، و مکمل‌های غذایی در سطح اروپا گسترش یافته‌اند.

در زیر به سودها و زیان‌های CBD و THC پرداخته می‌شود:

ویژگی	CBD	THC
منبع	گیاه شاهدانه (Cannabis sativa) و شاهدانه صنعتی (Hemp)	گیاه شاهدانه (Cannabis sativa/indica)
اثر روانگردان	ندارد	دارد
قانونی بودن	در بسیاری از کشورها قانونی است در صورت درصد پایین THC	در برخی کشورها قانونی است، اما اغلب زیر پایش قرار دارد
ساختار شیمیایی	مشابه THC ولی بدون تأثیر روان گردان	مشابه CBD ولی با تأثیر مستقیم بر گیرنده‌های CB1 مغز

مزایای THC	مزایای CBD
تسکین درد قوی، مخصوصاً دردهای عصبی و سرطان	ضد اضطراب و افسردگی، بدون اثر روانگردان.
کاهش تهوع و استفراغ، به‌ویژه در درمان سرطان	ضد التهاب و درد، مفید در بیماری‌هایی مانند آرتریت، میگرن
اثرات روانی مثبت موقتی مانند افزایش نوآوری یا احساس لذت (برای برخی افراد)	کمک به خواب
افزایش اشتها در بیماران شیمی‌درمانی یا HIV مؤثر است	ضد تشنج برای نمونه داروی Epidiolex
کمک به خواب	بدون وابستگی و اعتیاد
	کاهش اثرات منفی THC: ممکن است اضطراب ناشی از THC را کاهش دهد

زیان‌های THC	زیان‌های CBD
اثرات روان‌گردان، ممکن است منجر به اضطراب، پارانویا یا توهم شود.	ممکن است با برخی داروها تداخل داشته باشد
ایجاد وابستگی، مصرف مکرر ممکن است باعث اعتیاد روانی شود.	در دوزهای بالا گاهی باعث خواب‌آلودگی یا اسهال می‌شود
اختلال در حافظه و تمرکز	
خطرات بهداشت روانی در برخی افراد، به‌ویژه افراد مستعد روان‌پریشی	

در اتریش، فروش و مصرف CBD قانونی است، ولی با شرایط خاص:

- مقدار THC موجود در محصولات CBD نباید بیش از ۰.۳٪ باشد.
- محصولات CBD نمی‌توانند به‌عنوان دارو تبلیغ یا فروخته شوند، مگر اینکه دارای مجوز دارویی از مراجع بهداشتی باشند.
- فروش CBD برای استعمال از طریق کشیدن (مثل سیگار یا ویپ) اگر استنشاق THC محتمل باشد، محدود شده است.
- وزارت بهداشت و آژانس‌های نظارتی در اتریش، تبلیغات گمراه‌کننده یا پزشکی برای محصولات CBD را ممنوع کرده‌اند. فروشگاه‌ها موظفند اطلاعات شفاف درباره ترکیبات و روش مصرف کالاها را ارائه دهند.

۴. سیاست‌های اتحادیه اروپا و تأثیر آن بر اتریش

اتریش به‌عنوان عضو اتحادیه اروپا، از سیاست‌ها و تصمیمات اتحادیه نیز متأثر است. اتحادیه اروپا به‌طور کلی از رویکردهای کاهش آسیب، جرم‌زدایی، و استفاده از CBD حمایت می‌کند.

در سال ۲۰۲۰، دیوان دادگستری اتحادیه اروپا در رای C-663/18 حکم کرد که CBD یک ماده افیونی مشمول کنوانسیون ۱۹۶۱ به‌شمار نمی‌رود. و اعضای اتحادیه نمی‌توانند واردات یا فروش آن را ممنوع کنند؛ به‌ویژه اگر به‌صورت قانونی در کشورهای دیگر تولید شده باشد. این حکم، تأثیر زیادی در تثبیت جایگاه قانونی CBD داشت.

۵. روندهای آینده و چالش‌ها

۵-۱. احتمال قانونی‌سازی مصرف شاهدانه

در سال‌های اخیر، با تغییر نگاه جهانی نسبت به مصرف بنگ، بحث‌هایی پیرامون قانونی‌سازی مصرف شخصی شاهدانه در اتریش نیز شکل گرفته است. برخی احزاب سیاسی و گروه‌های مدنی خواهان تغییر قانون برای همراهی شدن با کشورهای هم‌چون آلمان و هلند هستند (یعنی گیاهان شاهدانه و بنگ با درصدی از THC نیز قانونی شود). با این حال، با توجه به گزارش‌های نگران‌کننده از افزایش اختلال‌های روانی مرتبط با بدمصرفی THC در کشورهای هم‌چون کانادا و همچنین جامعه محافظه‌کار اتریش احتمال قانونی‌سازی سرده‌های شاهدانه دارای THC برای شهروندان با موانع جدی روبه روست.

۵-۲. نگرانی‌های بهداشتی و نظارت بر بازار CBD

با رشد سریع بازار CBD، نگرانی‌هایی درباره کیفیت محصولات، ترکیبات ناشناخته، و تبلیغات گمراه‌کننده مطرح شده است. دولت اتریش در حال تدوین سیاست‌هایی برای تقویت نظارت و تضمین بهداشت مصرف‌کنندگان است.

برآیند

اتریش رویکردی متعادل و روزآمد - ولی نه سنت‌شکنانه - در زمینه سیاست‌های مواد افیونی درپیش گرفته است.

قانون‌گذار اتریشی از یک‌سو برخورد سختگیرانه با قاچاقچیان را مدنظر دارد و از سوی دیگر مداخلات درمان محور و جرم‌زدایی از مصرف شخصی و همراه‌داشتن مقادیر اندک برای افراد دچار بدمصرفی مواد را. افزون‌براین، اتریش سیاست قانونی‌سازی CBD و ممنوعیت THC را نیز اجرایی کرده است.

نگارنده: محمدحسین نشاسته سازان

کارشناس حقوقی و بین‌المللی نمایندگی جمهوری اسلامی ایران نزد سازمان‌های بین‌المللی در وین